

Haudad

Haudad seovad elavaid surnutega. Ehk veel õigemini: surnuid elavatega. Haudad kõnelevad meile neist ja nende võitlustest, kes meie juurest jäädavalt on lahkunud, ka siis veel, kui muud mälestused lahkunutest juba tuhmuma kipuvad.

Haudade kõne on küll valus, tihti otse tapvalt, valus, ent ta võib ka õpetlik olla. Õpetlik muidugi ainult neile, kes külastavad haudu mitte selleks, et oma südame tühjusest mingi lahkunute vastu täitmata jäänud kohustuse või tegemata jäänud heateo pärast kasutult piinata, vaid kes oskavad ja suudavad haudade kõnet tähelepanelikult ja järelemõtlevalt kuulata. Niisugustel inimestel on väga kasulik vahetevahel külastada haudu, et kuulata nende õpetlikku kõnet ja värskendada neid tundeid, mis neid kunagi on sidunud lahkunutega.

Agasid külastame haudu talviselt õige harva. Igapäevase elu askeldused ja mured ei jätta meile selleks igakord võimalustki. Ainult väga harvadel juhetel leiame selleks aega. Niisugused harvad hetked peavad meile siis seda rohkem pühalikud olema.

Õnneks niisuguseks pühalikuks hetkeks annavad meile võimalust need tähtpäevad, mis meie praegu oma kodumaa kommunistlikust verest puhastamise mälestamiseks pühitseme. Need tähtpäevad viivad meid jälle kord nende haudade juurde, kellele meie tänu võlgne oleme selle eest, et saame oma kodumaa vabastamise tähtpäevi üldse pühitseda.

Ei ole vist ühelgi ajajärgul meie ajaloos nii lühikese ajaga nii palju värskeid hauakünkaid meie kodumaa mullast kerkinud kui möödunud aastal. Neid on kalmitustel korrastatud ridadeks ja maanteeveerel üksikute gruppideks. Ja nende all on puhkamas meie oma rahva poegi koos võõrsilt tulnud võitlejatega, kes kõik on olnud valmis ohverdama oma elu selle mulla vabaduse eest, milles nad nüüd oma viimse puhkepaiga on leidnud.

Ja kui meie nüüd neid hauakünkaid külastame vaikses leinas ja tänuandes, siis ei saa meie kuulmata jätta nende haudade kõnet. Selleks on nende kõne liiga tulikeelne.

Mida need haudad meile kõnelevad?

Kõnelevad kõige enne neist rasketest katsumispäevadest, mis lühikese ajaga üle meie kodumaa on veerenud. Aga nad kõnelevad ka kangelasmeelset ja enesohverdusest, isamaa-armastusest ja oma rahva kalliks pidamisest. Nad kõnelevad meile kõrgematest väärtustest ja sihtidest elus, kui seda on mingi kitsas isiklik heaolu ja mugavus. Nad kõnelevad rahva tulevikust ja rahva vabadusest. Ja üle kõige kõlab nende kõnest, et ainult nende tõttu jäi olematuks eesti rahva suur jäljetu haud kusaagil Siberi taigas.

Ent haudade kõne ei ole mitte ainult minevikku meenutav ja olnud kirjeldav, ta on ka tuleviku juhtiv ja tegudele manitsev. Mitte halliseda ja seda taga nutta, mis on olnud ja ilalgi enam tagasi ei tule, olgu see ka kui kallis tahvel — seda hüüavad haudad meile hoiatavalt. See oleks kasutu enesekulutamise. Mitte selleks pole meie vereohvrid toodud! Vaid selleks, et teie, elavad, looksite uue elu üle meie hauaküngaste! Elu, mis on parem ja ilusam, elu, mida on puhastanud ja karastanud mõõdukat katsumised.

Seda kõike kõnelevad meile haudad. Ja kui me siis haudade juurest tagasi tuleme oma igapäevaste ülesannete juurde, tunneme, kuidas meie käed haaravad uue jõuga tööriistad, kuidas meie samm on muutunud tugevamaks ja kindlamaks.

Ja me oleme tänulikud haudadele nende kõne eest, mis meile on andnud uut usku ja uut julgust.

Taanduva vaenlase jälitamine ja hävitamine jätkub

Juuli peakorter, 13. juuli.
Sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Idarinde lõunaosas jälitatakse vaenlast laial rindel. Saksa õhujõud toetasid jälitustahinguid ja purustasid päevastel ja öistel rünnakutel ülekaale Donil ja Donetsil.

Kaukasuse rannikul tabasid võitluskonnad raskekaliibriliste pommidega 2 suurt laeva Novorossiiski sadamas. Põhja ja loode pool Voroneži hävitati eile vaenlase kergendusrünnakute tagasilöömisel 111 vaenlase tanki.

Nagu eriteates avaldatud, saavutasid saksa üksused lennuväärtusel toetusel läbimurde vaenlase kindlusest edela pool Rševi, kusjuures raskeis metsalahinguis piirati ümber ja hävitati mitu vaenlase laskur- ja kahurväediviisi ning 1 soomusbrigaad. Selles 11-päevases lahingus võeti üle 30.000 vangi, hävitati või saadi saagiks 218 tanki, 591 kahurit, 1301 kuulipildujat ning granaadheitjat ja suurel hulgal teisi relvi ning sõjaväerüü. Vastase verised kaotused on raskest. Vangide ja sõjasaagi hulk kasvab.

Volhovi rindel löödi tagasi vastase rünnak ühele sillapeale. Üks Volhovi läänekaldal maandunud vaenlase rühm hävitati.

Soome lahel uputasid miinitrallerid vaenlase allveelaeva.

Kaugel põhjas pommitasid sõjavõitluskonnad Moskva sadamat Murmanskis lähedal. Jälgiti mitu suuremat põlemist.

Egiptuses tõrjuti tagasi uued briti rünnakud El Alameini ruumis.

Itaalia ja saksa lennuväärt üksused jätkasid briti lennuväärt toetuskohade purustamist Maltal.

Kerged võitluskonnad uputasid päeval Inglismaa lõunarannikul Brixhami sadamas briti valvelaeva, pealeselle sai suur prahilaev pommitamuste tagajärjel raskest vigastusi.

Timošenko väed lagunevad lakkamatult

DNB, Berliin, 11. juuli.

Saksa sõjajõudude ülemjuhatus teatas täna esimesi korda pärast Prantsuse sõjakäiku vaenlase jõudude raskemat jälitamist. See osutab Timošenko jõudude katastroofilisele olukorrale. Sõjalises ringkonnas peetakse nimetatud väljenduse eriliselt tähtsaks, kuna saksa ülemjuhatus avaldab selliseid mõtteid alles siis, kui on välja lülitatud kõik vaenlase vastupanuvõimalused ja kui võit on kindel. Kindlasti ei ole eksiarvamused, kui arvestatakse Timošenko armeele täielikku kokkuvarisemist ja peatset lõplikku hukku. Operatsioonide strateegiline ulatus on määratletud suur, kuna mitme sillapea loomine Doni kaldal suurendab operatsioonide maastikulist ulatust. Sellega on saksa ja liitlasvägede operatsiooniruum laenu 500 km pikkusel rindel Doni ja Donetsi vahel kaugemale lõunasse ja põhja. Tänapäeval arenevad operatsioonid võiks võrrelda sakslaste sissemarssi pikendatud Maginot'i liini tagant, kui sellega ei käiks kaasas veel saksa loogiline oise muinasjutuline jõud. Võrdlust Maginot'i liiniga peetakse tabavaks seepärast, et enamased chitasid kogu talve jooksul hulgaliselt kindlustusi Doni ja Donetsi vahel. Nende uute kindlustuste jõud ja varustus ületas kõigiti tavalistele välikindlustustele tugevuse. Saksa ja liitlasväed murdisid lühikese ajaga enam-

laste nii kindlaid näivad kindlustused. Moodsad relvad ei suutnud sõna otseses mõttes, 1007 enamlaste raskeimat tanki ei suutnud selles rindelõigus vastu panna saksa tankitõrje-relvadele, nagu hävitati P.-Aafrikas parimad ameerika-inklise tüüpi tankid ja spetsiaalrelvad.

Asjaomaseis ringkonnas ollakse veendunud, et pole enam mingit suuremat takistust sihtide saavutamisel. Ei tohi aga jätta kahe silma vahele lennu- ja merejõudude tõhusat tegevust nii põhjas kui lõunas külgeid kaitse ja mitte kõige viimaks ka seda, et 38 laevast koosneva konvoi uputamise järelmõju tähendab Nõukogude Liidu samapalju kui suur lahing kaotamine. See tähendab veel enamgi, kuna sellest selgub, et Nõukogude Liit on oma produktiivse võime langemise tõttu sunnitud hankima esmajärgulise tähtsusega relvi nii kaugele ja raskesti teel. Ei ole liigne mainida, et Moskva ringhääling teatas ühes ametlikus teadaandes suure konvoi saabusmisest oma sihtkohta. Materjali on vaja ning Nõukogude Liidu valitsus pole suuteline avaldada tegelikku tõe. Punaväe taganemise kohta teatatakse sama raadioga, et Timošenko väed on taandunud parematele positsioonidele ja et vene rahvas ei tarvitse uskuda saksa teateid suurtest võitlustest idarindel! Niisiis usaldusekriis oma ringkonnas.

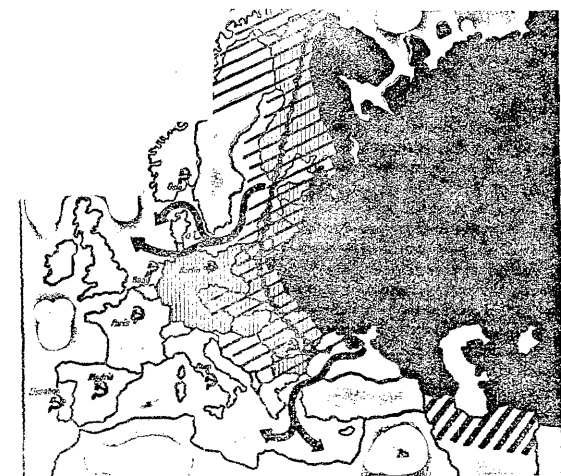
Nõukogude Liidu lepingud Läänemere riikidega

Londoni kokkuleppe eeskujuks

Molotovi ja Churchill'i vahel sõlmitud lepingu viendas artiklis üteldakse, et lepinguosalised ei taotle maaalade juurdevõitlusel ega taotle maaalade juurdevõitlust ega sega end teiste riikide siseasjadesse. See panus meenutab lepinguid, mida Nõukogude Liit sõlmis 1939. a. septembris ja oktoobris Läänemere riikidega. Nii nende lepingute sissejuhatuses kui ka lepingu

tekstis märgitakse mittevahelusegimist teiste lepinguosaliste siseasjadesse. Lepingud Nõukogude Liidu ühelt poolt ja Eesti, Läti ja Leedu vahel teisel poolt rõhutavad selgelt, et lepingu teostamine ei pea riivama eriti lepinguosaliste majandussüsteemi ega riiklikku korda.

Me teame, milline oli nende lepingute ja neid sõlminud väikeste riikide saatuse.

Juba mõne kuu pärast tegi Nõukogude Liit vägivalladest lõpu nende riikidele iseseisvusele.

Näüd on bolševikud sõlminud Inglismaaga lepingu, mis oma vaimus ja sõnastuses sisaldab samasuguse tingimuse mittevahelusegimise kohta teiste maade siseasjadesse. See tõstis sunnib tegema järgmist

järeldusi Londoni lepingu algupära ning mõtte kohta.

1. Molotov'i võltsitud lepingukava Londoni kaudu ja saavutas sellest pärast ränki läbirääkimisi Churchillil alka. 2. Bolševikud kordasid tüüsiliku hoolimatusega sama diplomaatilist hoo, mida nad juba edukalt olid kasutanud Balti

Teljeriikide üllatusrünnak El Alameini juures

DNB, Rooma, 11. juuli.
Võitluste faasidumise kohta El Alameini juures kuulab Stefani järgmisi üksikasju:

Teljeriikide üllatava äkkrünnakuga sunniti vaenlane rinde lõunaosas taanduma. Vaenlane oli oma võitlusjõud jaotanud poolkaare kujuliselt, kuna üks osa oli paigutatud tunduvalt kõrgemale ettepoole. Ümberhaaramise vältimiseks alustasid teljeväed rünnakut, et suruda vaenlast tagasi sirgeline rindejoonele. Teljeväed saavutasid oma sihi täiel määral. Vaenlane oli sunnitud tõmbuma sirgjoonelisele rindele, kusjuures inglased loovutasid suure hulga soodsaid positsioone. Teljeväed paigutasid oma eelpostid lähemale vaenlase rindele. Mõõdund 561 üritasid inglased suuremat rünnakut pärast kahurväe ettevalmistavat tuletoetust. Rünnak löödi teljevägede poolt tagasi.

Egiptuse ja Inglismaa erinevad teed

DNB, Berliin, 11. juuli.
Egiptusest saabub järjekordseid teateid Egiptuse parlamendi salastungist, kus otsustati säilitada egiptuse rahvast sõjast osavõtmise eest.

Sellega on läinud luhta inglaste püüded rakendada egiptlaste oma sõjaoperatsioonide kavva. Tähelepanu väärib ka teade, et briti sõjaväesadused on andnud korralduse kõigi inglise naiste ja laste lahkumiseks Egiptusest.

Hoiatus P.-Järi tütarlastele

DNB, Genf, 11. juuli.
Downi ja Connori piiskop Ullsteris avaldas hoiatuse P.-Järi tütarlastele, et need ei ajabelluks ameerika sõduritega. Piiskop juhib muuseas tähelepanu sellele, et abielu korral ei võeta neid USA riiklondusse ega maksta neile mehe surma puhul toetust ei Iril ega USA-lt.

On käimas otustav võitlus

Berliini ajalehed saksa viimaste võitluste puhul.

DNB, Berliin, 11. juuli.
Berliini ajakirjandus avaldab pikki kommentaare uue võidu puhul Doni ääres. „Berliner Börsenzeitung“ arvates valdab Nõukogude Liidu tõelist seisukorda Moskva ja Guibšovi otsus avaldada osalistki tõe. Donil võidetud sillapead ja Voroneži vallutamine avaldavad üha suuremat mõju.

„Börsenzeitung“ osutab „Pravda“ artiklile, milles kõneldakse „rasketest aegadest rindel“ ja kus ühtlasi väidetakse, et on kaalul kogu Nõukogude Liidu saatuse. „Börsenzeitung“ väidab edasi, et nüüd peaks ka Churchilli loobuma oma peitus- ja eituspoliitikast ning avaldama tegelikku tõe. Veel päeval pärast saksa ofensiivi algust, 2. juulil, kõneles Churchill alamkojas, et idarindel polevat midagi märgata saksa suvisest ofensiivist, ehk olgu siis, kui sakslased nimetavad oma praegust vähe suuremat pealetungi Kurski ja Harkovi ruumis tegelikuks pealetungiks.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ kirjutab, et nüüd vaadatakse ka Washingtonis ja Londonis suurema murega sündmusile idarindel. Pikk Nõukogude Liidu kaardile ei paku kuigi rõõmsustavat vaadet. Viimaste saksa võitluste ja seeläbi suurendatud lõuna pool Voroneži ära lõigatud Moskvas ja teistest valitsuskeskustest. Kogu Nõukogude Liidu liiklusrõhk on tunduvalt halvatud.

„Berliner Nachtausgabe“ kinnitab, et saksa ja teiste teljeriikide edu ja tegevus enamlaste rinde taga ületab igas suhtes kartused ja kavad, mis Moskvas püstitati oletatavate otsustavate lahingutena, lääne pool Kursk-Harkovi joont. Saksa rünnak 500 km pikkusel rindel lõuna pool Kurski on taas avaldanud ja selgitanud maailmale, et seal võideldakse 1942. a. võidu pärast.

riikide vastu. Mittevahelusegimise lubadus on puhas teeskeldus, mille eesmärgiks on ainult liiva silma puistamine.

3. Ka bolševike toetuspunktide poliitika eeskujuks on Eesti, Läti ja Leeduga 1939. a. sügisel sõlmitud lepingud.

1939. a. lepingud ning kokkulepe Molotovi ja Churchill'i vahel on seega sündinud samast nõukogude ebasüüses ja nõukogude vallutusiha vaimust. Et Churchill andis oma allkirja sellele dokumentile, see tõendab uuesti tema küünalist vastustustundust Euroopa suhtes. Euroopa rahvad aga hakkavad sellestõttu ikka selgemini aru saama, et nende vabadust ja nende sõltumatus tagavad ainult teljeriikide ja nende liitlaste relvad.

(„Berliner Börsen-Zeitung“)

Rünnaku eel

(Weltbild)

Nädala ringvaade

Kui 1. juulil sai ametlikult teatavaks suurofensiivi algus idarinde kesk- ja lõunaosas, siis võis ka kõige lähemale päevade jooksul juba loota teatavalt selle ofensiivi suursaavutustest. Ja need ei lasknudki endid kaua oodata. Juba mõne päeva pärast tulidki esimesed teated suurvõitlustest. Kohe ofensiivialates murti laial rindel kommunistide kindlustuste-võõ läbi, mille need mõõdund talvel olid püstitanud Donetsi ja Doni vahel. Samal ajal langes ka tähtis tööstuslinn Voronež. Nädala lõpuks jõudsid saksa väed laial joonel Doni ja ületasid selle mitmes kohas. Saksa ja neli liitlasvägede rünnakuhoo on nii tugev ja võimas, et see ei jätta bolševikele peagu mingisugust põgenemise võimalust, rääkimata rünnaku pidamisest. Saksa rünnaku kiirus ja suur ulatus ei lase vastasel ka ette näha, kuhu see rünnak lõplikult suundub. Saksa suurofensiivi senisaavutatud suured võidud on pannud Nõukogude Liidu jälle uuesti meeleheitlikult „teise rinde“ loomise järele karjuma, mida aga Inglismaa ja Ühendriigid kuidagi ei oska ega suuda luua.

Mõõdund nädala tähtsamaks sündmuseks idarinde ofensiivi kõrval sai liitlaste suure konvoi hävitamine Põhja-Jäämeres saksa lennu- ja mereväe poolt. See on järjekorras juba kuues konvoi, mis hävitamist on leidnud. Ent sedapuhku oli ta suurem kui senised konvolid ja tema hävitamine täielikum kui teiste konvoide juures. Tervelt 38 laeva koos väärtusliku sõjamaaterjaliga läks merepõhja. Inglise ja ameerikalased on juba korduvalt saanud kogeda selle tee hädaohutlikkust oma kommunistliku liitase varustamisel, siiski jätkavad nad selle tee kasutamist, kuna see tee on neile ka teataval määral prestiiž-küsimuseks.

Võitlused Põhja-Aafrikas on jõudnud sügavale Egiptuse südamesse. Inglise teevad ülmääd pingutusi, et pidurdada saksa-itaalia vägede edasitungimist, kuidas see neil õnnestub, seda näitab lähem tulevik. Aga igatahes tulevad inglased oma olukorra kriitilisust Egiptuses ise kõige paremini. Sellest annavad tunnistust ka nende katsed Egiptust otseselt sõjakeerisesse tõmmata. Seni seab Egiptus teatavasti sõjast otseselt eemal, kuigi võitlused toimuvad tema maalal. Sakslaste poolt on avalikult deklareeritud, et nad on tulnud egiptlaste vabastama inglaste ikke alt, missugune deklaratsioon egiptuse rahvas on laia kolavinda ja rõõmsaid ootusi tekitanud. Koos egiptlastega ootavad endi vabastamist ka Araabia rahvad. See kõik on toonud sõjalistele võitlustele lisaks ka poliitilisi võitlusi, mis teadagi teeb inglaste sõjaliselt niigi raske olukorra veelgi kriitilisemaks.

Ent inglaste olukord pole kerge ka Indias. Siin võtab olukord pärast ränki sõjalisi küüasaamisi Vaikse ookeani ruumis jaapanlaste poolt üha tõsisema ilme. Hindud ei lase endid enam mingitist inglaste meelitavatest lubadustest kompromissile abhatleda, vaid muutuvad oma vabaduse-taotluste järjtest aktiivsemaks. Siin aitavad tuld anda suurendada inglaste poolt kasutusele võetud terrori-abinõud.

Uudseleiba kiiremas korras

Majandus- ja Rahandusdirektori ettevalmistusi rehepeksu kiireks teostamiseks

Majandus- ja Rahandusdirektori ettevalmistusi rehepeksu kiireks teostamiseks, et rehepeks võiks tänuv teostuda eriti kiiresti. Rehepeksu kiire läbiviimine on eeskätt tingitud sellest, et taludel puudub talurukki ja talinisu seeme, mille tõttu seemne peab andma tänavune lõikus. Samuti ei luba rehepeksuga viitamatist tõsine olukord rahva toitlustamisel. Põldudele õigeks ajaks seemne kindlustamine nõuab seda suuremaid pingutusi, kuna viil tänavu valmib hilja, rukki- ja nisukülvil aga peavad algama juba augusti keskkel. Seetõttu on Majandus- ja Rahandusdirektori võtnud oma püüdluste sihi, et rehepeks oleks ülemaalselt hästi organiseeritud. Siin püütakse võimalust mööda kõrvaldada kõik raskused, mis ei luba olemasolevaid rehepeksugarnituure kaitu panna kas kütteenite, määrdelide, masinaosade ja gaasigeneraatorite puudusel või mõningatel teistel põhjustel.

Kõigis valdades korraldatakse Majandus- ja Rahandusdirektori ettekirjutusel rehepeksugarnituure, traktorite, mootorite jne. registreerimine. Sellega saadakse ülevaade mitte

üksnes rehepeksu vajalike seadmete arvust, vaid ka nende seisukorrast, remondid- ja küttevajadustest. Ühtlasi selgitab registreerimine, missuguses piirkonnades vajatakse rehepeksugarnituure, vajalikku varustust jne. kõige tungivamalt. Registreerimisandmetele vastavalt püütakse siis ka piirkonnades nõudmisi rahuldada.

Rehepeksu organiseerimisel tahetakse puugaasigeneraatoritega traktoritele kui jõumasinaile erilist rõhku panna. Seni on traktorite jaoks saadud juba 200 generaatorit ning sellele on veel lisa oodata. Saabuval generaatorid monteeritakse traktoritele kiiresti peale ja iga säärane traktor tuleb kogu rehepeksu hooajaks täiskooratusega tööle rakendada. Bensin ja mootorpetrooleum, niivõrd kui nende saamine peaks õnnestuma, tuleb esijoones varuda rehepeksumasinate mootorite jaoks. Ettevalmistusena rehepeksu on praegu Majandus- ja Rahandusdirektori mehaniseerimise osakond ühe maa korraldamisel kolmepäevased tasuta kursused, kus traktoriteid varem töötanud jagatakse õpetusi

puugaasigeneraatoriga traktorite käsitamiseks.

Kütteenite ja määrdelide vähesuse tõttu tuleb tänavu rehepeksul uuesti võtta tuua ka kõik töökõlblikud aurukatlad, millede arv Eestis ulatub 800-le. Kuigi aurukatelde ühest talust teise vedamine on tülikas, suudetakse nende täismääralise kasutamise rebepeksutööd oluliselt kiirendada. Eriti peaks see kehtiv olema Lõuna-Eesti kohta, kus aurukatlad on suhteliselt rohkem. Ka aurukatelde korradamiseks püütakse võimalusi leida. Nii on väljaveateid saada lektorid ja seebikivi katelde lubjakivist puhastamiseks.

Kõige olulisemaks teguriks kiirendatud rehepeksu teostamisel jääb talupidajate vastastikune abistamine ja koostöö. Olukorra tõsidust arvestades tuleb nõuda, et rebepeksugarnituure omanikud ei piirduks vaid oma vilja pekmisega, vaid oma masinad täiskooratusega rakendaksid ka teiste talupidajate teenistusse. Ainult sel juhul on nendel väljaveateid vajalike masinaosade, õlide jne. saamiseks.

Rootsist saadi traktori puugaasiseadmeid

Proovitudõõ andis rahuldavaid tulemusi

Möödunud nädalal teostati Majandus- ja Rahandusdirektori mehaniseerimisosakonna korraldusel Rootsi saadud traktori puugaasigeneraator-agregaatide proovi- ja õppemontaaži Tallinnas, Tartus ja Viljandis. Samaaegselt tehti gaasikütetele ülevõidud. „Fordson“ traktoritega proovitud Tartus ja Viljandis, kusjuures saavutati järgmisi tulemusi.

Keskajal 12 tolli kahehõlmalise põlvikuni adraga, keskmisel künisõigavusel 17 sm, arendas traktor töökiiruga normaalkiiruse. Maapinna tõusul tuli kasutada esimest kõiki. Katse teostati Raadi mõisa traktoriga sama mõisa põlvi. Tõotamisel 13-piilise kultivaatoriga tuli esimest kätt kasutada ainult tunduva maapinna tõusu juures. Katse teostati J. Sumeri traktoriga Viljandi vallas, Kuusiku talus. Lõuismaa künnil 18 tolli. Krulli nudisama adraga võis rahuldavaid tulemusi eeldada esimese kiiruga. Tõotamine oli pehme maapinna tõttu tunduvalt kiiretastatud, mille tõpliku otsuse langetamine ei olnud võimalik. Katse teostati Viljandi vallas, Kuusiku talus. Transpordil ka 2000 kg raskuse koormaga (lokomotiivil vedu) arendas traktor maantel kolmandal kiiruga normaalkiiruse. Katse teostati Viljandis J. Sumeri traktoriga 20 km ulatuses.

Arvesse võttes neid seni tehtud esialgseid katsete tulemusi võib juba praegu ütelda, et kohalesaadud generaator-agregaadid suudavad täita kõiki neile pandud lootsi. Kindlate töö tulemuste saavutamiseks tuleb ainult piisavalt pida kinni käsitamisjuhiste antud juhtnõudest.

Vilnamüük melsaaktsioonist osavõtnuile algab augustis

Metsaaktsioonist osavõtnuile on nendele preemia müüvad viin piguti veel kätte saamata, kuna kohalike kaupluste viinatagavaradest ei piisanud kõigi nõudmiste rahuldamiseks. Keskustest uute viinakoguste

kohtadele suunamine oli aga selles mõttes raskesti teostatav, kuna puudus ülevaade, kus ja kui palju viina vajatakse. Majandus- ja Rahandusdirektori on nüüd teinud korralduse, mille järgi kõik metsaaktsioonist osavõtnuile, kes omavad viina ostulosa, saavad kogu viina kätte augustikuul jooksul. Selleks tuleb aktsioonist osavõtnuile, kellel viin veel saamata, registreeruda hiljemalt 25. juuliks ühiskaupluses, mille kaudu soovitakse viina kätte saada. Kuigi ostulosal on juba märgitud ühe kaupluse nimi, võib nüüd ümber registreeruda ka mõne teise kaupluse peale. Registreerimisel tuleb igaljuhul teatada, palju tal veel viina saada on. Kiire tööaja tõttu võib registreeruda ka teiste isikute kaudu. Kauplused teatavad registreerimisandmed hiljemalt 30. juuliks ETK peakontorile, kust soovitud viinakogused kohe välja saadetakse.

Saksamaalt saabub 60 sugukulti

Eesti Seakasvatajate Seltsile teatati, et Saksamaalt on välja saadetud Eesti jaoks 60 sugukulti. Kuldid on valged väärisead (Edelschwein), mis samased kui meie inglissiga.

Kuldid antakse välja kuldijamade asutajatele pidamisplengul alusel 3 aastaks. Peale 3. a. pidamist tulevad kuldid tagasi anda riigimõisade valitusele.

Kuna kuldide eest ostuhinda maksta ei tule, siis on nende kuldide võtmise väga soodust. Kõiki, kes soovivad saada Saksamaalt toodavatest kuldidest pidamisplengul alusel omale sugukulti, palutakse enesest teatada E. Seakasvatajate Seltsile, Tallinn, Pikk tn. 50, pstk. 254, hiljemalt 12. juuliks.

Kuna lähemal ajal keelatakse segavereliste kuldidega paaritamist, siis on eriti soovitatav, et Saksamaalt saadetakse kuldid sarnaselt nendesse rajoonidesse, kus puhtaverelisi kultu vähe ja nende ostmine teeb raskusi.

Kabinetide ja kindralstaapide kulliside taga.

Crippsi osa Nõukogude Liidu sõjasepitsustes

20. märtsil 1941 külastab Crippsi tema maa-majas Moskva lähedal veidi ettepoole kumardunud, hallikate juuste ja vurrudega, kõrge otsmikuga, kortsulise talupojaga ja teravate, läbitungivate silmadega mees Milan Gavriloviči, Jugoslaavia saadik.

„Seitsmeteistkümneme-aastane kuningas etendab teie kalkulasioonides ometi suurt osa?“ Küsis teine küllaline Andrei Võšinski.

„Määravat osa“, kinnitab serblane. „Kuningas Peter võtab ise valitsuse üle, kui saksasõbralikud ministrid on kihutatud minema. See haarab ka kogu riigi rahvast ja annab üritusele õige hoo. Noorest kuningast oleneb väga palju.“

Majaperemes istub selle kõncluse ajal tummaltp puuerandal. Ta vaatab alla suurele aeda, üle heki, kus ootab kolme GPU-mehe oot. „Sõime kauss haput piima, kui see teile meeldib,“ ütlev Cripps viimaks ja helistab teenrile.

Crippsi majas toimub imeline asjaolu-de pöör. Praegu kohtuvad majas, mille ehitus inglise insener ja kes 1935 aastal vangistati ning kelle vastu sihtitud protsessi juhtis Võšinski, Cripps, kes alamkojas kaitstes inglise inseneri ja taunis enamlaste viise välimaaalaste kohtlemisel, ja Võšinski ise. Täna tõmbusid siia üksindusse Cripps, Võšinski ja Gavriloviči, et veel kord arutada põhjalikult suurt poliitilist kava.

Cripps on kogu kava algataja, selle hing. Võšinski soovust vastumustega ja ühisele haruti oma võrku ka Gavriloviči, Crippsi õpilane poliitika alal. Ühisel juul selctari Gavrilovičile, et Jugoslaavia kursumus on astuda esimese Balkani riigina võitluses Hitleri vastu. Loomulikult osutab Inglismaa võitluses teljeriikide vastu Jugoslaaviale võimaliku abi. Sama arvesse ka Võšinski Nõukogude Liidu suhtes.

Gavriloviči sõitis Belgradi ja veendus, et Jugoslaavia soovib eelkõige rahu, kuid on siiski olemas teatav ringkond, koosnendes enamuses endistest ohvitseridest, kes pooldavad kava, mida Cripps nimetab Jugoslaavia kutsumuseks. Need mehed on oma vandenõust teatanud Churchillile ja äsja peeti Istanbulis nõu Edeni, kindral Dilli ja Crippsi vahel samal teemal. Ka Roosevelt on selles teadlik. Pealegi on ühendriikide president teatanud, et ta kõigiti pooldab vabade Balkani rahvaste võitlust Hitleri vastu. Milan Gavriloviči ütlesane seisneb nüüd Kremlis abi saamise korraldamises.

See teema valitseb täna Crippsi majas. Gavriloviči on saanud Belgradiist teateid, mille järgi valitsus kavatses lähemal nädalal liituda teljeriikidega. Moskva kolmik peab lepitama seepärast võsja kiirelt. On ülim aeg, et Kreml otsustab oma seisukoha. Serblane painab Crippsi, kes omakorda püüab mõistatada asetäitjat väliskomisari Võšinski. Ka Venemaa ajalooline kutsumus olevat abistada Jugoslaavia, võitluses nende ühise vaenlaste vastu. Võšinski ei saa anda kindlat vastust, küll loodab ta küsimuse otsustada õige pea, kuna tal lähemal päevil on läbirääkimine Molotovi ja Staliniaga. Niisäis ühe nädala jooksul — 27. märtsil loodab Võšinski võivat anda Gavrilovičile kindlat vastust.

Sellega peavad Cripps ja Gavriloviči nõustuma, kuigi kaunis suure pahameelega. Südaaks veel kauss haput piima, juteldakse, kõnnitakse aias ja vaadeldakse taimetpeenraid, mis on korraldatud Cripps'ile, si rangelte määruste järgi. Cripps on aastat tegelema teoreetiliste põllumajanduslike küsimustega. Siis sõidetakse tagasi Moskva — enne Võšinski, siis Cripps ja Gavriloviči, vanamoodses Briti saatkonna autos.

Neli päeva hiljem, 24. märtsil tuleb

Piimaühingute käibemaks

Uus käibemaksu määrus tööb piimaühingutele tunduvalt lergendust. Nõukogudeaegse käibemaksu määruste järgi tasusid piimaühingud käib. ma 5% käikide t k ä i t e t. vaatamata sellele, kas kaup müüdi Väike-sporile või otse tarvitajale. Uue määruste järgi on piima ja piimasaaduste, nagu või, juustu ja kõhupiima suurimad käibemaksust vabad. Suurimad käibemaksust vabad teisele ettevõttele kas edasimüüjiks või ettevõttes kasutamiseks. Seega ei kuulu piimaühingute juures maksustamisele piimasaaduste müügid Väike-sporile.

Piimaühingute juures kuulub maksustamisele ainult seaduste müük tarvitajale, samuti sõjaväele, 3% ulatuses. Samuti kuuluvad piimaühingute juures maksustamisele kaseinini müügid. Kui kaseinini müüakse suurvõis, s. o. teisele ettevõttele, tuleb maksu tasuda 2%.

Juhul, kui piimasaaduste müügid on teostatud enne 1. juulit, kuigi tasu saadakse hiljem, maksustatakse käibed endise määruste alusel. Uue määruste järgi maksustatakse müük, mis on teostatud peale 1. juulit s. a.

Uus käibemaksu määruste tööb soodustusi ka käibemaksu aruanne etistamise ja maksu tasumise alal. Kuna seni tuli piimaühingute aruanded esitada ja maksu tasuda kord kuus, näeb uus määruste ette ettevõtetele, kelle aastane maksualune käibe on alla 50.000 Rmk., aruanne etistamise ja maksustamise kord veerandaastas, veerandaasta järgneva kuu 1. päevaks. Kord kuus esitavad aruande ja tasuvad maksu ainult need ettevõtted, kelle maksualune käibe aastas ületab 50.000 Rmk.

Kodanike rahalisi annetusi ohvrinädalal

ERÜ ohvrinädalal korjandus andis Pärnu linnas nüüd selgunud kokkuvõtte järgi 1912 Rmk., missugune summa on laekunud 700 annetaja poolt.

Pärnu maakonnast on ERÜ ohvrinädalal korjanduse kokkuvõtte veel saamata, kuid esialgsete andmete järgi on korjandus mõnel pool andnud võrdlemiselt häid tulemusi. Näiteks Abjas laekus 904 Rmk. ja annetajaid oli 272. Toris koguti 200 Rmk. ja korjandus jatkuu. Kuni viimased ilmad takistavad teataval määral korjanduse läbiviimist.

Gavriloviči suures ärevuses Crippsi juurde — Jugoslaavia valitsus on teel Viini, et seal alla kirjutada kolmikpõlde. Gavriloviči sai Belgradiist salatelegrammi, milles teda kutustakse kohe Belgradi, kaassas Nõukogude Liidu abistamis- või neutraaliteediseletuse. Kremlist ta seda ei saanud. Selle asemel soovitas Võšinski talle viivitamatult sõita Belgradi, sest seal vajatakse teda enam kui siin Moskvas. Gavriloviči pidavat kanda hoolt, et Simovitsi — mässuliste juhi — kavatsused teostuvad. Kui see on toimunud, ei keela ka Kreml oma abi ja lepinguid.

Gavriloviči pole kuigi hea kõneleja ja peab alati enne sõnu otsima. Ta vanutab Crippsi jumalakeeli kogu aeg tema äraolekul mõistatada Võšinski ki ja saata lubatud paber järele Belgradi. Cripps võtab selle ütlesande meelde: enda peale Ta ometi teab, kui väga Nõukogude Liit tahaks Jugoslaavia sõda Saksamaaga. Praegu on tal vaid tähtis teha Saksamaa ees süütu nägu. Milan Gavriloviči sõidab ära.

Järgmisel päeval kirjutavad Jugoslaavia saadikud Viinis alla kolmikpõldele. Kui nad 26. märtsil 631 tagasi tulevad, vastatakse nad. Kuningas on ise võtnud valitsuse üle ja moodustanud Simovitsi pooldajast uue kabineti. Armeed mobiliseeritakse.

Reuter ja United Press teatavad kaks päeva hiljem Belgradi, et Stalin on saatnud noorele kuningale oma kõige südamlikumad õnnesoovid Jugoslaavia sõjakoormisest puhul selle vanale ja traditsioonidele. Küll avaldab „Pravda“ õnnendusi, et selist telegrammi pole Moskvast kunagi väljastatud, kuid Gavriloviči ütles, et tema on saanud andmed oma saatkonna-sekretärist.

Gavriloviči on praegu teha muudki kui anda valdajateid. Ta peab looma „Balkani rinnet“. Sel põhjusel lendab ta Ankerasse, et sealt tuua Hitleri ja Mussolini vastu sihtitud vaenulikkust tõendav dokument. Gavriloviči üritus ei lähe kuidagi läbi. Asjata näeb ta ränka vaeva Türgi välisministri juures. Siis saabub kiirkaas, mis käseb teda kiire korras sõita Moskva. Gavriloviči täidab selle käsu kergendustunde

Nööri-, köie- ja lõngaotsad

koos teiste tekstiilijäätmetega on otsitavaks toormaterjaliks tekstiilitööstusele. Seepärast koguge ja andke üle ERÜ kohapealsele komiteele oma majapidamises leiduvad tarvitamiskõlbmatud riideesemed ja ketrusjäätmed.

Teadaanne

toidukaartide alusel Pärnu linna tsiviilelanike ning politsei ja Omakaitse teenistujale kauplustest ja tootustamistevõtteist antavate toiduainete hulga kohta 6. juulist kuni 12. juulini 1942

Ajavahemikus 13. juulist kuni 19. juulini 1942. a. müüakse toidukaartide alusel toidu aineid alljärgnevalt:

1. Tsiviilelanike põhinormid.
l. Leib: a) 0-2 a. lastele leivakaartide kupongide nr. H 47-62 järgi 50 gr iga kupongi vastu, kokku 800 gr nädalas.
b) 3-6 a. lastele leivakaartide kupongide nr. H 61-80 järgi 50 gr iga kupongi vastu, kokku 1000 gr näd.
c) 6-17 a. noortele leivakaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 61-80 järgi 60 gr iga kupongi vastu, kokku 2000 gr näd.
d) 18 a. ja vanematele leivakaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 52-68 järgi 50 gr iga kupongi vastu, kokku 1700 gr näd.
2. Lih: a) 0-5 a. lastele liha- ja lihasaaduste kaartide alusel parempoolsete osade kupongide nr. H 6-10 järgi 25 gr iga kupongi vastu, kokku 125 gr näd.
b) 6 a. ja vanematele liha- ja lihasaaduste kaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 16-20 järgi 25 gr iga kupongi vastu, kokku 250 gr näd.

3. Rasvaineid (ka võid): a) 0-2 a. lastele rasvaineid (ka võid) kaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 6-10 järgi 25 gr iga kupongi vastu, kokku 125 gr näd.
b) 3-6 a. lastele rasvaineid (ka võid) kaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 31-40 järgi 5 gr iga kupongi vastu ning erikupongi nr. H IV vastu 60 gr, kokka 160 gr näd.
c) 6-17 a. noortele rasvaineid (ka võid) kaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 31-40 järgi 5 gr iga kupongi vastu ning erikupongi nr. H IV vastu 130 gr, kokku 230 gr näd.
d) 18 a. ja vanematele rasvaineid (ka võid) kaartide vasak- ja parempoolsete osade kupongide nr. H 31-40 järgi 5 gr iga kupongi vastu ning erikupongi nr. H IV vastu 80 grammi, kokku 180 gr näd.

4. Piima: a) 0-2 a. lastele kolmveerand liit piima päevas kupongide nr. H 61-84 järgi veerand l. iga kupongi vastu — iga päev kolme kupongi vastu.
b) 3-6 a. lastele pool l. piima päevas kupongide nr. H 45-56 järgi veerand l. iga kupongi vastu — iga päev kaks kupongi vastu.
c) 6-14 a. lastele veerand liit piima päevas kupongide H 22-28 järgi veerand liit iga kupongi vastu — iga päev ühe kupongi vastu.

Märge: 15. a. ja vanematele isikutele piima ei anta.

6. Piima (haigete piimakaartide) arstirunnistuse põhjal haigetele välja antud piima lisanormi kaartide järgi, kaartidele märgitud päevase lisanormi ulatuses, kuid mitte rohkem kui pool liit päevas (kaks kupongi vastu) kupongide numeratsiooni olematu, kuid sedavõrd, kuidas võimaldab seda kaupluses saadud piima hulk (punkt 4a, b ja c mahaarvatud) iga kupongi vastu veerand liitrit.
6. Kuivtoiduaineid: a) 0-2 a. lastele kuivtoiduainete kaartide kupongide nr. H 31-40 järgi 10 gr iga kupongi vastu ning erikupongi nr. H IV vastu 175 gr, kokku 275 gr kaerahelbeid näd.
b) 3-6 a. lastele kuivtoiduainete kaartide kupongide nr. H 31-40 järgi 10 gr iga kupongi vastu, kokku 100 gr kaerahelbeid nädalas.

7. Mune: Kõigile piimakaartide omanikele piimakaartide erikupongi nr. H IV vastu 3 kanamuna nädalas.
8. Tubakas: 20. a. ja vanematele meeskodanikele tubaka ja tubakasaa-

ga, sest ta vaekele ei tea, milline ajujaht nüüd algab.

Moskva jõudnud, otsib ta kobe üles oma väärtusliku sõbra Crippsi. Selgub, et Cripps on andnud Jugoslaavia saatkonnale nõudkile teate Stalini õnnitlustelegrammi kohta noorele kuningale. Briti saadikul on veelgi suuremaid üllatusi — Nõukogude Liidu valitsus on nõus sõlmima Jugoslaavia abistamispakti. Kremlis teatakse, et Saksamaa koondab vägesid Jugoslaavia vastu, ja loodetakse, et Saksamaa loobub oma kavast, kui näeb Moskvat Jugoslaavia taga.

Stafford Cripps on saanud täiesti õiget informatsiooni — Jugoslaavia saadikule antakse juba järgmisel päeval sõpruspakti tekst ja 5. aprillil sõidab Gavriloviči tagasi Belgradi. See on tema elu õnnelikum sõit.

Teisel päeval marssivad Hitleri kolonid Saksas-Jugoslaavia piirile. Vene-Jugoslaavia pakt ei avalda mingit mõju. Pidurdamatult lähenevad saksad Belgradile. Hädaühendused sõidab Gavriloviči 10. aprillil Moskva. See on tema elu piinlikum sõit.

Saabusel Moskva saatkonda, leiab ta sealt eest täieliku segaduse. Põhjus peitub praegu saabusud salatelegrammis, mis teatab, et valitsus saab lähedase hädaohu tõttu Belgradiist Niši linna. Vana serblane jookseb hingetult Molotovi juurde, kus teda võtab vastu Võšinski, kellele Gavriloviči esitab oma palve. Võšinski kuulab teda nagu alati — korrektsesti, lahkest ja ütleb viimaks: „Eistan teie teate asjaosalistele.“

Gavriloviči veedab oma rasked päevad täis kurtust äratavalt õhvardusi Briti saatkonnas, kus Cripps talle peab poliitilisi loenguid Jugoslaavia suhtes ülesannetest kõrgi Balkani suhtes. Kogu aeg vijab aga Cripps oma teenet ja kindlale sõjalisele abile Briti valitsuse poole.

13. aprill esutub Milan Gavriloviči eli raskimaks päevaks. Saksad vied on marssinud Belgradi. Viimases hädas loodab Gavriloviči — N. Liidu väed tulevad kindlasti appi. Gavriloviči kujutab ette, et see toimub Bessaraabia kaudu.

Andrei Võšinski aga teatab Gavrilovi-

duste kaartide kupongi H 4 ja j 1-4 järgi 5 karp! paberose (1 sort 20 tk, j 1 või j 11 sort 25 tk.) 5 nädala jaoks, kusjuures kõik nimetatud kupongid on kehtivad kogu ajavahemikus 13. VII — 16. VIII 42.

9. Ühtluse eepi: Kõigile leivakaartide omanikele leivakaartide erikupongide nr. H 1 ja II vastu a üks tükk, kokku kaks tükki ühtluse eepi.

11. Politsei- ja Omakaitse teenistujate lisanormid: (a) lisanormide järgi a) leivakupongide nr. H. 22-28 järgi kupongidel märgitud koguses leiba lisanormiks nädalas.

b) lihakupongide nr. H. 10 järgi kupongidel märgitud koguses liha asemel kaks kolmekordse kaalukoguses lisanormiks nädalas

c) rasvakupongide nr. H. 31-40 järgi kupongidel märgitud koguses rasvaineid lisanormiks näd.

d) kuivtoiduainete kupongi nr. H. 4 järgi 150 gr kaerahelbeid lisanormiks näd.

e) jahukupong nr. H. 4 järgi kupongidel märgitud koguses jahu lisanormiks näd

f) juustukupong nr. H. 4 järgi 50 grammi juustu lisanormiks nädalas.

111. Rasketöölise lisanormid. (Rasketööliste-lisakaartide järgi: a) leivakupongi nr. H. 7-8 järgi 400 gr iga kupongi vastu, kokku 800 gr leiba lisanormiks nädalas.

b) lihakupongi nr. H. 7-8 järgi 125 gr iga kupongi vastu, kokku 250 gr liha lisanormiks näd

c) rasvaineidkupongi nr. H. 4 järgi 80 gr rasvaineid lisanormiks nädalas

d) kuivtoiduainete kupongi nr. H. 4 järgi 150 gr kaerahelbeid lisanormiks nädalas.

Kuivtoiduainete antakse jaemüügikauplustele välja Pärnu Majanduse Ühisuse muud — Pärnu-Audru Munahingust, juust — Pärnu Piimaühingust, tubakasadeused — era- ja riiklikele kauplustele — TKK Pärnu kontori jaotuslaost, ühisriiklikele kauplustele — ETK Pärnu barukontorist. Tubakasadeused antakse välja korraga või osade kaupa, o'enedes tubakasadeused kohaletoimetamisest. Ühtluse eep — TKK Pärnu Kontori jaotuslaost. Seepi müüakse ainult kauplustest, kuhu tarbijad on endid registreerinud alati-reks osteteks kui toiduainetele.

PÄRNU LINNAVALITSUSE KAUBANDUSTÖÖSTUS-OSAKOND

Puu- ja aiavilja hinnad

Eesti Hindadeasutuse direktori teadaande järgi 30. juunist 1942. a. nr. 407 on puu- ja aiavilja maksmalised tarbimishinnad ajavahemikus 7. juulist — 17. juulini 1942. a. järgmised:

	RM.	
salat	—63	1 kg
spinat, peenra	—44	"
hilkasapas	2 50	"
rabarber	—25	"
till	1 10	"
kurgid, k.-hoone	3 15	"
spargel	1 25	"
hapublikas	—55	"
kertulid, värsked	—40	"
redised, peenra	—10 kimp (10 tk.)	"
võlredised	—14	"
roigas, kasvuh.	—25	"
roigas, peenra	—16	"
porgandid	—40	" (5 tk.)
sibulad, pealset	—03 40 grammi	"
poru, kasvuhooone	—04	"
murulak	—03 10 grammi	"
peterselliroheline	—03	"
tomatid	7 80	1 kg
maasikad	1 25	"
mustikad	—78	"
karusmarjad	—37	"
	3 10	"
	2 35	"
	1 20	"
	—86	"

šile korrektsesti ja lahkest nagu alati, et N. Liit on petanud Simovitsi valitsuses ning peab tunnustama tegeliku olukorda. Sest leib järgneb, et Gavriloviči ei peeta enam Jugoslaavia saadikuks.

Dikkamööda, täiesti murtud ja haige mehena läheb Gavriloviči oma auto juurde ja lasab end sõidurada saatkonnahoonesse, kuhu on kogunenud hulk reporterid, peamiselt inglasi ja ameeriklasi, et kuulda uudiseid viimaste sündmuste kohta Jugoslaavia. Esiruumis kohtab Gavriloviči Walter Duranty't „New York Times'i“ kirjasatjat, kellest Gavriloviči peab eriti lugu. „Tulge kaasa“, ja nad lähevad kiiresti saadiku töömülla.

Hingetult kõneleb Gavriloviči kõigest, mis teda tabanud. Duranty mõistab kõike. Jugoslaavia on vää religilult väike riik. Nõukogud on nii seonud ettevalmistustega sõjaks Hitleri vastu, et neil pole aega mõelda Jugoslaavia. Vägede paikamine Jugoslaavia rindele tähendaks üldise kava segajamist. Hitler ennetas Stalinit, Nõukogud polnud arvestanud nüüd tekkinud olukorda.

11. juulini end. Adamsoni apteegis.

Eesti noored!

Riigitooteenistus kutsub. Näita ka Sina, et tahad aidata kaasa uue Euroopa ülesehitamisel. Riigitooteenistusse toimub uus rakendamine 1942. a. oktoobris. Teenistusae kestab 11 kuud.

Vastuvõtukohad on avatud juuli lõpuni Kuressaare, Haapsalu ja Viljandi politseiprefektide ja Pärnu piirkonnakomissari juures. Vastuvõetakse noori aastakäikudest 1921—1923 ja 1924. a. abituriente. Isiklik ilmumine ja dokumentide esitamine nõuetav.

Kasumitest riigieelarvesse mahaarvamiste lõpetamise määrus

Ida-maala Riigikomisari Ida-maala maksukorralduste määrust § 7 alusel 18. oktoobrist 1941 määrati Ida-maala Riigikomisari nõusolekul järgmist:

(1) Riiklikude majanduslikkude organisatsioonide ja ettevõtete kasumist eelarvesse mahaarvamiste eeskirjad (Eesti NSV

otsus — Eesti NSV Teataja 1941 nr. 21 art. 269) kaotavad kehtivuse arvates 1. aprillist 1942. Riiklikud majanduslikud organisatsioonid ja ettevõtted, kes juba enne 1. aprilli 1942 riiklikkude organisatsioonide hulga võtta on astunud, sooritavad ülekandmist oma kasumist eelarvesse ainult kuni nende väljaastumise päevani.

(2) Kui ülekandmist arvestamine seni kehtinud eeskirjade järgi toob enesega kaasa käitise põhivara vähenemise, siis võib palve peale ülekandmist vastavalt vähendada. Ülemaksetud summad tuleb arvesse võtta või tagasi maksta.

§ 2.

(1) Riiklikud majanduslikud organisatsioonid ja ettevõtted alluvad 1. aprillist 1942 või riiklikkude organisatsioonide hulgast varem väljaastumise ajast arvates korporatsioonimaksule veel antavate eeskirjade kohaselt. Nad peavad korporatsioonimaksu arvel ettemaksumisi sooritama vastavale maksuametile veerandaasta kaupa, esmakordselt 30. juuniks 1942 50% oma kasumist. Kasumik's loetakse summat, mille võrra käitise vara jooksva maksuajavahe- miku suureneb, arvesse võtmata sissema- kasusi ja väljavõtmisi.

(2) Maksuameti juhataja võib korporatsioonimaksu arvel ettemaksumisel nõuda kindlaksmääramisotsuse järgi. Kindlake- määramisotsuse peale võib kaevata majandus- ja rahandusdirektorile.

§ 3.

See määrus jõustub avaldamise päeval. Tallinn, 20. 6. 42.

Der Generalkommissar in Reval LIETZMANN

Teadaanne

Kõik Pärnu majoomanikud ja majavalitsejad on kohustatud hiljemalt 17. juuliks s. a. Linna Majade Talituses registreerima kõik korterid, mis 15. juulil s. a. on vabad. Üles anda tuleb korteri tubade arv ja teatada, kas korter praeguses seisukorras — on elamiseks või vajab kapitalremonti.

Samaks tähtjaks tuleb Majade Talituses üles anda kõik need korterid, mis on küll välja üüritud, kuid mida üürnik tegelikult ei kasuta elamiseks, vaid ainult oma asjade panipaigaks.

Eeltähendatud andmete andmine on majoomanikele ja majavalitsejale kohustuslik. Nende andmete tähtjaks mitteestitamise korral võetakse majo- omanik või valitseja vastutusele.

Tähendatud andmed on Linnavalit- susel vajalikud selleks, et selgusele jõuda, kas sunduslik korteri vahetatus on Pärnus tarvilik või mitte.

A. Peetre, Pärnu linnaapea.

Lugege

„Uus Elu“

Bolševistliku hävitustöö ja sõja tõttu kannatame puudust ka riietusesemete alal, kuna vajaliku toormaterjali vähesus tootmist takistab. Kaitstud ja muud tekstiiljäämed osutuvad aga väärtuslikuks toormaterjaliks riide valmistamisel. Seepärast ülemaalsel tekstiiljäämete kogumisel anname hiljemalt 15. juuliks kõik tarvitamiskõlbmatud riidesemed üle ERÜ-le.

Maal saab korraga osta viis karpi paberosse

Tavalise korra järgi on tubakasaaduste ostu- ja müügi korraldus juba vastavale näidale jookkul. Kuna aga maaleanikel suvel kiire tõusja tõttu pole aega iga nädal kaup- luses paberosse ostmas käia, on nüüd kesk- astustele poolt kehtima pandud kord, mille järgi tubakasaaduste kaupungid on maks- vad ka sama tootlusperioodi järgmistel nädalatel. Nii võivad maaleanikud korraga kätte saada kõigi tootlusperioodi paberos- side normi, milleks on nelja nädala kohta neli karpi paberosse. Ühtlasi on tehtud korraldus, et maaleanike tubakasaaduste ostukaartide tuleva nädala kaupung on keh- tiv ka järgmise tootlusperioodi nelja nädala kestel. Seega on maaleanikel võimalik korraga osta viis karpi paberosse. Kuna aga uue korralduse kohaselt tuleb rahva kätte anda rohkem tubakakaupa korraga, ei jätke selleks igal pool kaupluses leidu- vaist tagavaradest. Uute kaupaguste ko- halettoimetamine nõuab omakorda aega, mil- le tõttu maaleanikel viie nädala paberosst- de korraga väljaostmine võimalikuks saab vast alles juuli lõpul. Kuna uue müügi- korra

kohaselt tuleb nüüd maale suunata roh- kem tubakakaupa, on Majandus- ja Rohan- duse direktoriumi varustusosakond lõpetan- nud igasuguse tubakasaaduste lisand- ostutubade väljaandmise ja selleks soovi- avalduste vastuvõtmise.

Jalgpallivõistlus Raekülas

Raekülas toimus pühapäeval jalgpallivõistlus Uulu „Kalevi“ ja Raekü- la „Koiti“ meeskondade vahel Mängu võitis Uulu „Kalevi“ tagajärjega 7:2, poolaeg 3:1.

Pimendamine

kella 21.15 — 03.05

Idarindel võideldes langenud eesti vaba- tahdlikku armast poega ja venda

Arnold Värav'at

Sünd 14. juulil 1920. Lang. 8. veebr. 1942. tema 22 a. sünnipäeval mälestavad kurbuses

ema, vend ja õde.

Surm tõi rahu sulle, Jättes valu meile. Ent muid ei mata mälestust.

Idarindel raskest võitluses langenud unustamata armast poega ja venda

Herbert Kõösel'it

leinasid sügavas kurbuses

isa, õed, vennad ja vend perekonnaga.

Mälestus sinust Ei kustu iial.

Oma ilusamas nooruses bolševike vastu võideldes langenud

Herbert Kõösel'it

mälestab Helmi.

Ehk küll mullas puhkad, Mu südamesse jääd elama.

Kuugel idarindel langenud armast

Herbert Kõösel'it

mälestab kurbuses

perekond Kirch.

Kikeperas bolševike ohvriks langenud armast meest ja head isakest

Johannes Olde't

mälestavad velas leinas

naine ja lapsed.

Kurb me koduke Tühi ja külm Valusid pisaraid Nutab me silm.

Pika ja raske haiguse järel lahkunud

Jüri Mihkla't

Sünd 11. det. 1872 a. Surm. 11. juulil 1942. a

mälestavad

lesk, poeg, tütar ja teadmatutes viibiv poeg.

Surma läbi vara lahkunud kallist väikest ristipoega

Arvo Kukke

mälestavad kurbuses

Lilly ja Jüri.

Lüig vara lahkusid meie juurest Lüig vähe oli antud elada sul.

Idarindel vabatahtlikuna kaugelastikus võitluses langenud

Raimund Martin

Sündinud 27. juulil 1920 a. Langenud 25. juulil 1942 a. Mälestavad velas leinas armast poega ja venda

ema, isa, õde ja kaugel viibiv vend.

Olgu kerge sulle võõramaa muld, Kus puhkad sa igavest un. Sest mälestus sinust ei kustu meil iial.

25. juulil idarindel kaugelastikus võitluses langenud koolivenda ja head sõpra

Raimund Martin'it

mälestaval kurbuses

Anton, Sass ja ida- rindel viibiv Volli.

Õhurünnaku ohvrina surnud kallist

Astrid Peterson'i

tema esimesel surma-aastapäeval

mälestavad

M. Jaansalu perekonnaga G. Pill abikaasaga.

Bolševike pommi läbi mürdunud õrna puhkevart õiekest

Asti Peterson'i

I surma-aastapäeval

mälestab kurbuses

Muru kasvab mulla päle Sini lilled silmi päle Kuid mälestust sulle ei mata Hinges valu mure ei kata.

Onu Karl perekonnaga.

Muru kasvab mulla päle Sini lilled silmi päle Kuid mälestust sulle ei mata Hinges valu mure ei kata.

Idarindel raskest lahingus langenud minu unustamata kallist poega

Martin Liiv'a

Sünd. 24. veebr. 1818. Lang. 25. juulil 1942. Velas leinas emake.

Keek õitsevat noorust langes su elu, lahingus lõppes su lend. Mike langesid, poeg, nii vara miks oli sulle saatus nii karm. Puhke, mu polake, rahus. Ogu kerge sulle võõramaa muld, Ei sinna appi tulla, Ei saanud ema arm.

Kangelaslikus võitluses langenud kaas- võitlejaid:

Fw. A. Liil, uffz. A. Sarapik, rms. K. Kaljukivi, E. Peters, B. Lillepruul, E. Metsanurm, A. Reimets, F. Kivilo, E. Jaanus, E. Birsh, H. Kõösel, R. Martin.

Mälestavad uffz. A. Pulk, rms. A. Pirsko, rms. J. Tõke.

Kangelaslikus võitluses langenud kaas- võitlejaid:

Fw. A. Liil, uffz. A. Sarapik, rms. K. Kaljukivi, E. Peters, B. Lillepruul, E. Metsanurm, A. Reimets, F. Kivilo, E. Jaanus, E. Birsh, H. Kõösel, R. Martin.

Mälestavad uffz. A. Pulk, rms. A. Pirsko, rms. J. Tõke.

Kangelaslikus võitluses langenud kaas- võitlejaid:

Fw. A. Liil, uffz. A. Sarapik, rms. K. Kaljukivi, E. Peters, B. Lillepruul, E. Metsanurm, A. Reimets, F. Kivilo, E. Jaanus, E. Birsh, H. Kõösel, R. Martin.

Mälestavad uffz. A. Pulk, rms. A. Pirsko, rms. J. Tõke.

Kangelaslikus võitluses langenud kaas- võitlejaid:

Fw. A. Liil, uffz. A. Sarapik, rms. K. Kaljukivi, E. Peters, B. Lillepruul, E. Metsanurm, A. Reimets, F. Kivilo, E. Jaanus, E. Birsh, H. Kõösel, R. Martin.

Mälestavad uffz. A. Pulk, rms. A. Pirsko, rms. J. Tõke.

Kangelaslikus võitluses langenud kaas- võitlejaid:

Fw. A. Liil, uffz. A. Sarapik, rms. K. Kaljukivi, E. Peters, B. Lillepruul, E. Metsanurm, A. Reimets, F. Kivilo, E. Jaanus, E. Birsh, H. Kõösel, R. Martin.

Mälestavad uffz. A. Pulk, rms. A. Pirsko, rms. J. Tõke.

Idarindel kangelaslikus võitluses lange- nud armast unustamata poega

Hermann Tõnisson'i

Sünd 29. juulil 1922. Langenud 25. juulil 1942 a. Mälestavad sügavas kurbuses

isa ja kasuema.

Meilt kadusid vara, Kuid mälestus on igavene.

26. juulil 1942 idarindel langenud

rms. Felix Kiviloo'd

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

rms. Felix Kiviloo'd

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

rms. Felix Kiviloo'd

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

26. juulil 1942 idarindel langenud

mälestab

perekond Aola.

„Endla“ teatri saalis

Laupäeval, 18. juulil 1942. a. kell 20

Tartu kunstnike trupi KIREV-ÕHTU

Kaastegavad: G. Barot, E. Brafman, R. Peenemaa, E. Saks, L. Mikk ja J. Ippere. Pääsmed Rmk 2,50—1,10. Kolmügil „Endla“ teatri esimesel esmapäeval, 18. skp. igapäev kella 12—14 ja 17—19 ja 3 tundi enne esituse algust.

Perekonnaseisu teateid

1. juunist kuni 30. juunini 1942. a. registreeriti:

Sünd: Golov, Jutta Ivani ja Juuli-Johanna tr.; Eralt, Silvi, Johann Eduard ja Leida-Astrid tr.; Peetsalu, Vello, Arnold-Ferdinand ja Alvine-Elise tr.; Ingermaa, Sulev, Augusti ja Karini tr.; Kosenkra- nius, Anne, Johannes-Voldemari ja Ella tr.; Voore, Tõnu, Arvo ja Veronika tr.; Tammiku, Aavo, Joanni ja Marie tr.; Matveus, Oie-Mai, Augusti ja Ida- Katharina tr.; Rea, Paul, Eduard ja Salme-Alide tr.; Kuusik, Aino, Jüri ja Maria tr.; Kõrts, Väike, Alek- sandri ja Emilie tr.; Nurmeots, Hans, Vassili ja Veronika tr.; Rani, Reet, Endeli ja Aime tr.; Kirik, Mai, Hendriku ja Linda tr.; Orav, Kalju, Juhani ja Armilde tr.; Tõps, Toivo, Aleksandri ja Vilja tr.; Virkus, Eimar, Arved-Heinrichi ja Elise tr.; Ostrov, Aavo, Aleksandri ja Raissa tr.; Vapper, Paul, Jüri ja Marta tr.; Aunsa, Asta, Marta tr.; Vesiloo, Mare, Arnoldi ja Leida-Antonie tr.; Seiler, Leo, Arnold- Johanni ja Hilda-Armilde tr.; Pärnsalu, Helle-Mare, Arnold-Johanni ja Erna-Vilhelmine tr.; Paimre, Ira, Martini ja Maimu-Katharina tr.; Valdmaa, Oskar, Hilda tr.; Lehtla, Ille, Aavo ja Selma tr.; Eeskivi, Lembit, Atsu ja Ella-Hermine tr.; Lippmaa, Kalle- Märt, Martini ja Marie tr.

Abiellumissoove: Mihkel Tasane ja Elli Kivito; Johannes Noormäe ja Eugenia Paduste; Oskar Liiv ja Elfriede Martson; Leopold-Siegfried Karula ja Erna-Lydia Pedaja; Ando Sõvri ja Helgi-Laine Nuuma; Aleksander Kaut ja Marta Aunsa; Arnold Luhaar ja Mary-Helene Noorenberg; Edmund-Johan- nes Kuusik ja Eugenia Härm; Theodor-Herbert Rahn ja Tamara Urvet; Johann Komsaare ja Meta- Eugenie-Irma Kõninge; Aleksander Laan ja Helmine Noortoots; Valter Laut ja Heli Hellaste; Augustin (August) Aksin ja Erna-Marie Peterson; Arnold Lõmp ja Alide Karirand; Artur (Arthur) Tamu ja Ludivilla Reinhold; Herbert-Raimund Karlson ja Alma Kuusk; Valdur Aasaleht ja Elvine-Valentine Vaan; Karl Puldre ja Salme-Helene Kuinlase.

Abiellumisi: Joann Lipintsov ja Zicaida Seletski; Bruno-Georg-Eugen Reiter ja Leida Han- salu; Aleksi Koppel ja Elli-Elfriede Rabi; Arvo Visas ja Leida Tamme; Andrei Kalda ja Kira Trossi; Jüri Momm ja Leena Teearu; Bernhard Nitssoo ja Linda Alamaa; Martin Merila ja Martha Järviste; Leonhard Leola ja Renate Elmik; Juhani Madaloo ja Maria Aas; Joann (Johannes) Tünder ja Klondine- Johanna Glasberg; Endel Sang ja Magda Kivirist; Oskar Liiv ja Elfriede Martson; Johannes Noormäe ja Eugenia Paduste; Voldemar-Friedrich Juhanson ja Valve Nugis; Leopold-Siegfried Karula ja Erna- Lydia Pedaja; Ando Sõvri ja Helgi-Laine Nuuma.

Surma juhtumeid: Melania (Mall Kivi, n-na Orav, 84 a. v.; Minna Alk Alilko, 72 a. v.; Liisa Leksstein, n-na Lahmsten, 81 a. v.; Valentin Kiveli, 65 a. v.; Aleksander-Martin Liilvälvi, 67 a. v.; Elisabeth Miglat, 72 a. v.; Mare Peetsalu, 6 kuud v.; Marie Keres, 71 a. v.; Jahnis Pohreht, 70 a. v.; Auguste-Emilie Michelson, n-na Kiling, 92 a. v.; Jüri Haabsaar, 64 a. v.; Boris Jürgenson, 17 a. v.; Madis Einmann, 70 a. v.; Mihkel Madisson, 43 a. v.; Linda-Marie Tõrva, n-na Link, 51 a. v.; Anna Mõttus, 77 a. v.; Emilie Janson, 80 a. v.; Karl Vahur, 44 a. v.; Raissa (Alide) Jagomir, n-na Lindemann, 79 a. v.; Liiso Tiik, 82 a. v.; Jakob Oim, 72 a. v.; Matilde Ivask, n-na Lüdik, 53 a. v.; Mihkel Seiler, 60 a. v.; Roman Rannau, 61 a. v.; Leena Alp, n-na Laretel 73 a. v.;

MARGISÕBRAD!

Kellal on müüa Pärnu I ja II bleitriki, lin- nade vaateid, loigatud haakristiga j. t. paremaid Eesti

POSTMARKE

Neist saate parema hinna, kui esitate oma pakumised aadressile: Tallinn, postkast 68. Tarviduse korral sõidan teilekiht Pärnu.

Kõiki neid, kes oma ajanäitajad

1941. a. ja enne seda mi- nu töökotta paranduseks töid, neile järele tulla mitte hiljem kui 1. sept. 1942. Peale selle oman uued kulude katteks. S. Kuke 21-a. H. Saat kellaseppmeister.

Perenaiseks

soovib korralik neiu Teatada kohe töö ning palga suurus silt „Perenaine“.

Kaubanduskooli hari- dusega neiu, varem kon- toris töötanud, soovib masinakirjutaja või kontopiam. kohta

Valdab saksa keelt. Teat. silt „Masinakirjutaja“.

Vajatakse 1 a. lapse

hoidjat

Teat. silt „Hoidja“

Töölepaikamine toimub

Tööameti kaudu.

Tarvie

naisteeni- ja

kes keeta oskab A. Kal- laspoolik, Riia mnt. 67.

Linna lähedale talu- vajatakse

naisteeni- ja

Teateid saab telefon 273-e

Pärnu.

Soovitakse möbleeritud

tuba

1 kuuka

Teat. Grand-Hotelli

tuba — 7.

Väljateenitud ametnik

vajab üht

tuba

või kaasüüriliseks. Võib

põllumajapidamisel abiks

olla. Kirjald silt.

„Vähenõudlik“.

Kaotatud

11. skp. vormimüts Raekü- la-Uulu vahelisel teel. Ära palun tuua vaevatasu

est Jõvesse t. l.

Soovitakse möbleeritud

tuba

Vändra metsas, Pärnumaal ...

2.

3. juulil toodi külastades kask — kõik meesikud ühes hobustega mulatöödele Tori—Virksaarde. Külas aga levisid samal ajal jutud, et mehed aetakse kodust ära selleks, et siia hea oleks talusid põletada, rõõvida ja hävitada. Ühtlasi kõneldi, et mehed aetakse Virksaarde sobu selleks, et seal neid ümber piirata ja siis lastakse seal vene sõdurite poolt maha. Sellised kuulused ei tiivustanud kedagi minekule ja enamikus kõik mehed otsustasid jääda kodumõruse, et tarbe korral astuda vastu hävitusele.

Ent kõigest sellest hoolimata leidis siiski mehi, kes kartuses võimu ees hakkasid tööle minema. Sõitsin jalgrattal teele, et tööleminetele olukorda selgitada ja neid võimalikult tagasi kutsuda. Osa neist pöördus koju tagasi. Ka ise pöördusin Torist tagasi. Teel sain ka täpsemad andmeid saksa sõjaväe edasilükkumise kohta, kuna seni selle kohta polnud mingeid kindlaid teateid.

Nimelt kohtasin Vaki Madise talu peremeest, kes oli tulnud koju Pärnu lennuväljalt mullatöödelt. Ta oli olnud ühe vene ohvitseri käsutuses, kes teda oli saatnud Heinastesse oma isikliku kraami järgi. 2. juulil tulnud saksa sõjaväelased äkki ootamatult Heinastesse sisse. Venelased olid põgenenud suures kahuhirmus ja temagi pääsenud tulema.

See oli ka esimene kindlalt teada konkreetse olukorra kohta rindelt. Samal õhtul sain ka teise teate — Paul Kontus oli saatnud sõna, et mehed tulevad kokku võtta.

Pühapäeval, 6. juulil saabus teade, et Vändra alevik on kommunistidest puhastatud ja võim enamlastele üle võetud. See oli mulle ootamatu, kuna Vändra aleviku vallutamise kavatsus oli meil küll varemalt kõne all, kuid seda pidime sooritama alles siis, kui saksa sõjavägi on jõudnud juba Pärnuni. Nüüd aga polnud nad veel ületanud Eesti piiri.

Kuid, et asi oli kord juba selleni jõudnud, siis tuli edasi tegutseda. Saat- sin seepärast teate edasi kõigile minu ringkonna metsavendade gruppidele, kes ka peagi koondusid. Sidusime valged lindid ümber kae ja sõitsime rästestega Vändra aleviku poole. Teel alevisse liitusid meiega ka Haljaste grupi mehed, kes olid Vändra tribunali poolt surma mõistetud ja nüüd ilmusid metsast välja.

Nagu selgus, oli Vändra vallutamine tulnud päevakorda varemalt seetõttu, et ühte kohalikku kommunisti tulistati metsavendade valveposti poolt öösel. See oli kommunistlik Vasara sõjaväe direktor, kes mootorrattal sõitnud alevi poole ja tulistamisest pääsnud eluga. Nüüd arvati, et see võib häirida kogu Vändra punajõugu ja kutsuda kaela ka hävituspataljoni Pärnust. Et vältida kõike seda ja punastel mitte anda võimalusi hävitus- tööks,

otsustati samas vallutada alevik ja võim punastelt üle võtta ja samal õöl vastu 6. juulil teostati see. Vallutamisel oli ka üks surmaohver — nimelt sai sellel öösel rünnakul surma Pillaru talu peremees Anton Saal. Kommunistlikest tege- lastest said sel õöl surma Vändra ma- korralduse komisjoni esimees Rein ja Vasara vabriku direktor Adamson.

Lahing punaarmeeaga

Kui meie pühapäeva hommiku- poolikul jõudsim Vändra jaama, siis oli siia kogunenud juba rohkesti üm- bruskonna metsavendi. Relvi aga oli ai- nult vähestel. Saime teate, et Lelle poolt tulevat Viivere kaudu 2—3 vagunitäit vene sõduritega. Nendele oli Vändras jaamast tellitud vastu 3 kaubavagunit ühes veduriga. Otsusta- sime, hoolimata oma nõrgast relvasta- sest, need „väärakid“ vastu võtta. Ki- resti moodustati grupp — 26 püsi- ja asusin nendega „sõpradele“ teele vastu minema. Läksime rühmaga jalga, kuna ette luurele asusid A. Rõõmus- saar ja J. Nurk mootorrattal.

Jõudnud Luuri jaama, olid siin ees juba meie luuremehed, kes umbes 1½ km teinepool jaama kangustasid lahti raudteerööpaid. Asusime nende tööd jätkama, kuid enne lõplikku rööbaste lahtikangutamist lasime veel Vändra poolt tulevat vagunit läbi. Pidasime vedurijuhki kinni ja teatasime talle olu- korra ning soovitasime, et ta enne lõhutud oja-sillani jõudmist paneks vedurile täiskäigu peale ja ise hüppaks maha.

nii sõidaksid venelased oma rongiga ise surma — kraavi,

kuid ta arvas, et vaevalt venelased seda lasevad sündida. Kuna nad on teadlikud Vändras valitsevast olukor- rast ja meeoludest, siis tõenäolikt

Bolševismist vabastamise aastapäevade pühitsemised Mõisakülas ja Toris

Pühapäeval, 12. juulil, pühitseti mitmel pool maakonnas bolševismist vabastamise aastapäevi. Tähtsama- tena neist tuleb nimetada vastavaid pidustusi Mõisakülas ja Toris.

Mõisakülas toimus aastapäeva- pidustus ühiselt Mõisaküla linnale ja Rajangu vallale. Pidustus algas kell 6 p. l. seltsimaja aias, kuhu tuldi rongkäigus turuplatsilt. Pidu- stuse avas linnapea J. Miilberg lühikese sõnavõttega. Sellele järgnes tänujalateenistus. Peale vahepeal esitatud segakoori ettekandeid astus kõnetooli tehnikadirektor A. Radik, kes pidas aktusekõne. Aktuse lõpp- sõna ütles linnasekretär S. Mäilton. Kuna ilm oli ilus, siis oli ka rahvast palju kokku tulnud. Pidustuse puhul olid Mõisaküla linn ja Rajangu vald lipeuteh.

Tori pidustus algas kell 5 p. l. Tori-Jõesuu seltsimajas aktusega. Aktuse avas vallavanem M. Tuisk, mille järele esines pikema sõnavõ- tuga Pärnu piirkonnakomisari ase- täitja Lõnnaker. Piirkonnakomis- sari asetäitja kõnele järgnes maa- vanema J. Loovalja kõne. Selle järele tõi Pärnu Omakaitse poolt tervitust major Martsoo. Vahepeal esines kohalik segakoor koolijuhataja J. Tiiga juhatusel. Aktuse lõppso- na ütles Põhja piirkonna patari kpt. Sillamäe. Pärast aktust mindi ühi- selt Tori-Jõesuu lahingus mõõdunud aastal langenud Mihkel Kaldamae hauale, kuhu kohalike elanike poolt püstitati mälestuskivi, mille avas major Martsoo. Hauale esines ko- halik laulukoor. Pärast mälestuskivi avamist siirduti Pärntõkke tallu, kus mälestati sama talu peremeest Glücki, kes mõõdunud aastal pu- naste poolt mõrva. Mõrvamiskohale asetati kokkultulute poolt pärg.

Peale Mõisaküla ja Tori pidus- tuste pühitseti kommunistlikult ikke- st vabastamise aastapäevi veel Soos- tagas ja Paikusel.

Kindlustada tuleks laies väärtuses

Kindlustust korraldab Eesti Kind- lustusvalitsus. Tema toimetab kõiki liiki varakindlustusi. Teatavasti on kõik elumajad ühes kõrvale ehitistega (kuu- rid, pesuköögid jne.) kindlustatud sun- duslikult. Nende kindlustus kestab edasi ka 1942. a. peale eelmise aasta sum- mades. Samuti on kindlustatud sun- duslikult ka kõik hobused ja veised. Muu varandus — kodune vallasvara, kaup, tööstuste ja asutuste hooned ja muu on kindlustatavad vabatahtlikus korras. Sa- muti vabatahtlikus korras on võimalik teha juurdekindlustusi hoonetele ja ko- duloomadele. Seda kasutab ka ena- mik majajamandik, kuna sundkindlustu- se summad on võrdlemisi madalad. Sel- le tegemiseks tuleks ülejäänud maja- omanikel ruttu, kuna tuleõnnetuse ju- tumisel enne juurdekindlustuse tege- mist oleks saadav kahjustus liiga väi- ke uue maja ehitamiseks. Hoonete ja loomade kindlustusmaksude vastuvõ- mist toimetavad Pärnu linnas agendid, kes majajamandike isiklikult külastavad kohapeal.

Kindlustusala Pärnus ja Pärnumaal korraldab Eesti Kindlustusvalitsuse Pärnumaa inspektor, mis asub Ühispank Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse ruu- mes, Pärnus, Kalevi tän. 28 telefon 138.

Avati laste mängumuru

ERÜ Pärnu linnakomitee poolt avati neil päevil mererannal, Rannakõhvik juu- res laste mängumuru. Esimestel päevadel oli lapsi 20-30 ümber, kuid võimalus on mängumurule vastu võtta kuni 48 mudis- last. Lapsed ajutatakse mängumuru kind- lalt päevakavale viidud kasvatavate juhi- timisel ja tegevus on igal päeval kella 10-16-ni, kohapeal on hoolitsetud ka las- te lõunaste toitlustamise eest, mille eest lastevanemad tuleb loovutada võrdlemisi väike tasu.

Suveluulika mängu- aega muudeti

Möödunud nädalast alates mängib kaitsepataljoni orkester Rannapargi kõla- kojais kella 7—9. Mängupäevad on endiselt kolmapäeval, laupäeval ja pühapäeval.

ei usalda ka kohalike raudteelasi, vaid asendavad oma inimestega. Ehk kuigi nad teda jätkavad kohale, siis kindlasti pannakse talle püssimees valvaks juurde, mille tõttu tema tege- vus selliselt ei õnnestuks.

Nad jätkasid sõitu Viivere suu- nas ja meie jätkasime oma lõhkumis- tööd. Kallutasime raudkangiga rööpad ühele poole kõveraks, teise rööpa tõstisime veel ülespoole, et anda sel- lega vedurile ja vagunitele tõuge- taks järele. Kõik ettevalmistused tehti, maskeerisime asja nii, et see ei paistaks eemalt silma. Selle jä- rgi võtsime tee äärde positsiooni, et näha, kes raudteelastestest veel eluga pääsevad, püssidega teha lõpp. Jäime ootama ...

Ootasime, ootasime, kuid rong ei tulnud. Umbes kell 1/8 õhtul tõi Vändra põllumajanduskonsulent meile mootorrattal teate, et rong jääb tule- makte, kuid venelased tulevat autodega — Pärnu maanteel kaudu ja on prae- gu Massu oja silla juures. Saime ka Viivere teate, et seal polevat ainust- ki venelast.

Olukord oli selge. Põlnud mõtet siin oodata. Istusime kiiresti rästale- ja sõitsime Kadaka teed kaudu Pärnu maanteele. Rattamehi oli vaid kuus, kuna teised asusid tulema jalga. Jõu- nud Kadaka teeristile, võtsime kohe kohad sisse, positsiooni ja jäime oota- ma jalamehi. Samaaegselt kuulsid aga eespool automüürit. Venelased tulid juba ...

Olukord oli kriitiline. Olime tead- likud, et meie järelväge — jalamehed

tuga Pärnu piirkonnakomisari ase- täitja Lõnnaker. Piirkonnakomis- sari asetäitja kõnele järgnes maa- vanema J. Loovalja kõne. Selle järele tõi Pärnu Omakaitse poolt tervitust major Martsoo. Vahepeal esines kohalik segakoor koolijuhataja J. Tiiga juhatusel. Aktuse lõppso- na ütles Põhja piirkonna patari kpt. Sillamäe. Pärast aktust mindi ühi- selt Tori-Jõesuu lahingus mõõdunud aastal langenud Mihkel Kaldamae hauale, kuhu kohalike elanike poolt püstitati mälestuskivi, mille avas major Martsoo. Hauale esines ko- halik laulukoor. Pärast mälestuskivi avamist siirduti Pärntõkke tallu, kus mälestati sama talu peremeest Glücki, kes mõõdunud aastal pu- naste poolt mõrva. Mõrvamiskohale asetati kokkultulute poolt pärg.

Peale Mõisaküla ja Tori pidus- tuste pühitseti kommunistlikult ikke- st vabastamise aastapäevi veel Soos- tagas ja Paikusel.

Jalgpallivõistlus saksa sõjaväelastega

Kolmapäeval, 15. skp. algusega kell 19 toimus staadionil jalgpallivõistlus saksa sõjaväe Pärnus viibiva koondu- meeskonna ja „Tervise“ vahel.

See on „Tervisele“ ühtlasi viimaseks võistluseks enne suurihüütu Tallinna „Es- toniaga“, mis on ette nähtud 19. skp. Pär- nus.

Uus pallimäng harrastamisele

Pärnu sportlaskond hakkab lähemal ajal harrastama uut võistlusmängu, nimelt värvapalli, mis seni meie sportlastele ja spordihuvilistele oli tundmatu. Meeskonda- de pallimängudest on värvapall küllaltki huvitav ja paeb mängijaid kui ka spordi- huvilisi samuti palju jalgpalli, käsipalli jne. Värvapallimängu ja võistlusmängudega tutvumiseks oodatatakse kõiki käsipalli- ja jal- palli, pesapallimängijaid ja teisi asjahu- vilisi teisipäeval, 14. skp., kella 19 staadi- onile. Juhiseid värvapallimängu kohta annab Pärnumaa spordijuh J. Meimer.

Uus maakonna rekord 110 m tõkkejooksus

Pühapäeval peeti Pärnu staadionil ker- gejõustiku võistlus. Viimase ilma tõttu sa- di võistluskavast läbi viia ainult jooksu- Vastamata märjale jooksurajale saavutati keskparaseid tulemusi. Eriti hea tagajär- ge tegi H. Linnakivi 110 m tõkkejooksus, ke- le aeg 16,0 sek, on funduvalt parem seni- sest Pärnumaa rekordist. Tõhnilisi tagajär- gi: 100 m 1. Westerhoff (saksa sõjavägi) — 11,5; 2. H. Saar („Tervis“) — 12,00. 110 m tõkke- jooks: 1. H. Linnakivi („Tervis“) — 16,6; 400 m 1. Westerhoff — 55,2. 2. H. Saar — 57,2; 3000 m 1. Rahn („Tervis“) — 10,20. 2. Riitel — 10,18. 60 m noortele: 1. Paulsen — 8,0; 2. Laretei — 8,2; 3. Palo — 8,5.

Teadame

Igasuguse sõjasõnagi või sõjasõnagi pär- laldise nagu: kahurite, kahurite, jõe- vankrite j. m. o.s.d.e. jne. või põlluma- janduslikuks, tööstuslikuks ehk muuks otstarbeks kasutusele võetud osadest tu- leb ajavajutamisel teatada sõjaväejuhtidele. Elanikkond on kohustatud sellised es- med, vaatamata nende näilisele tähtsus- tusele või vajadaja kasutusväärtusele, välja andma. Kui esemete välja andmine ei to- mu vabatahtlikult, siis viiakse see läbi sundkorras.

Sõjamatjale üksikosade omastamist karistatakse samal määral kui relvade ja laskemoona hoidmist.

A. PEETRE
Pärnu linnapea

niipea kohale ei jõua, kuna neil tuli ka- lada ligi 5 kilomeetrit. Samuti oli meil selge, et meie kuue mehega vene pu- naarmee rühmast jagu ei saa.

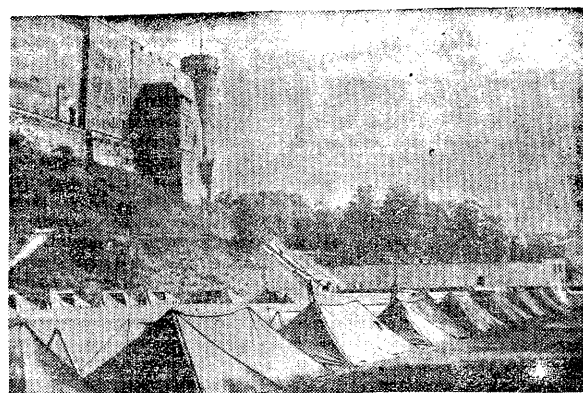
Kuid viha ja võitlusihha sundisid meid siiski võitluseks

Saabus eimeine auto sõduritega. Kuna seal istus vaid üksikuid, si- s' lasime selle mööda. Tuli teine, mis oli sõdureid täis kiilunud. Nägime, kuid punaarmeeleesid istusid kobaras koos. Ja siis ... rakatasid meie püssid. Auto kaotas kiiruse ja vajus maantee- kraavi. Nähtavasti said tabamuse auto- juht ja ka teisi autosolejaid.

Ent järgmisel veie autod said veel enne pidurdada. Kuulsime, kui sealt jagati käsklusi ahelikuks asumi- seks. Kuulipildudjad hakkasid töötama. Tat-tat-tat ... Ka kraavivagunid au- tost toibusid mõned mehed ja panid omagi kuulipildujatööle. Rabinal sadas meile lepaletit kaela. Kuulipildudjad lasid meile üle lepaokstesse ... Mõ- lesin, et küll oleks neid hea rünnata käsigranaatidega, kuid neid meil ei olnud.

Meie oma kuue mehega tulista- sime südilt vastu, kuigi vastaseid oli mitmekordselt rohkem. Mehed võitlesid harglase julguse ja võitlusinnuga. Nägin, kuidas Pärna Aadu seisid püsti kruusaaukus ja tulistas ...

Minu püssil juhtus mingi rike. Ei saanud enam tulistada. Ka teised, nä- hes, et vaenlane on liiga ülekaalus — meeste arvult kui ka relvastuselt, taan- dusid veidi sügavamale metsa. Taandu- sin neile järele. Tõmbusime Luuri jaa-

Saksa tööteenistustelaste telklager Tallinnas, Toompea jalal

Audru vabastamise aastapäev

Pühapäeval, 19. juulil pühitsetakse Audru vabastamise aastapäeva. Täpselt samal päeval aasta eest toimus ka suur Audru lahing. Pidustus algavad hommikul kirikukellade helistamisega ja lipude heis- kamisega, millele järgneb orkestri mäng Audru kiriku tornis. Selle järele toimub Audru kirikus päevakohane jumalateeni- stus. Kirikust minnakse rongkäigus pär- sial ja liiti asetama Vabadussõja mälestus- sambale, langenud Omakaitse liikmete ja vabastajate saksa sõdurite haudadele. Sel- lele järgneb aktus Audru rüütmis-ja pa- rgi. Aktuse avab vallavanem M. Pommer, kuuast kõne peab maavanem J. Loo- vää. Ülevaate mõõdunud aasta suvel toi- munud metsavendade tegevusest ja võit- lusest ning valla vabastamisest annab A. Murumets. Peale selle on aktuse ka- vas orkestri ettekanded, ühis- ja koorilaul. Aktuse lõppedes toimub pärja saatmine Pärnu kalmistule, Audru lahingus langenud kol. Koerni kalmale.

Seemnekartulipõldude tunnus- tamine algab juulikuus

Seemnekartulikasvatust, millega pal- jud eesti põllumehed on tegelema juba 10—15 aastat, on käesoleval aastal võrreldes senisega tunduvalt laienenud. Praeguse- ni Eesti kartulikasvatajate ühingu re- gistreeritud juba üle 1000 põllumehe, kes soovivad lasta end kartulipõldude tunnus- tada. Viimastel päevadel tuleb juurde 100—200 uut registreerimist päevas. Kuigi kar- tulisaak eelmisel aastal oli erakordselt ma- dal, on suurem osa seniseid seemnekar- tulikasvatajaid suutnud end majapidamises seemnekartuli pindala isegi laiendada. Käesoleval aastal on juurde tulnud rohkesti uusi seemnekartulikasvatajaid, kellel ke- vadel oli võimalus endale muretseda tun- nustatud seemet. Kuna nüüd seemnekar- tuli turustamise võimalused on jällegi täie- likult kindlustatud ja seemnekartuli müü- gitingimused soodsamad kui harilikul kar- tulil, siis on tänava end kartulipõldude tun- namiseks registreerinud ka need põllu- pidajad, kes vahepeal põlde üldse ei elask- nud tunnustada. Seemnekartuli po- sitioneerimine maa-agronoomide, jaoskon- na konsulentide ja kohapealsete kartuli- vastuvõtjate kaudu lõpeb 30. juunil. Need majapidamised, kes mõningatel põhjustel ei ole suutnud kartulipõlde õigeaks täht- ajaks registreerida, võivad seda ainult teha veel 7. juulini kirjutel või 10. juulini ot- seselt Majandus- ja Rahandusdirektoori- umi Maaviljelusvalituse juures asuvas E- sti Kartulikasvatajate Ühingu (Tallinn, Lai- tn. 41-41. Telef. 47700-27). Hilisemad re- gistreerimised ei ole enam võimalik arvesta- da, kuna siis algab juba esimene kartuli- põldude ülevaatus. Registreerimisel tuleb põllumehele teatada enda ees- ja perekon- nanimi, täpne asukoht (talu, küla, vald), tunnustatav sort, maala ning kust ja kuu- ses seeme on saadud. Neil, kes end kartuli- põldude tunnusamiseks registreerinud Põllutöösirektooriumi Seakasvatuse os- konnas, kohaliku konsulendi või kartuliva- stuvõtja juures, on ülesandmised arvele võetud.

ma suunas, et niiviisi saada tuge ka mahajäänud jalameestel. Ainult Pärna Aadu, kes oli Vabadusristi kavaler ja tuntud ülijulge mehe, ei tahtnud taandamisest kuulidagi, vaid tulistas edasi. Ta jäi meist maha ...

Kui hiisõhtu laskmine vaibus, siis usaldasime uuesti läheneda lahingukohale, et vaadata, kuidas on lood meie mahajäänud jalgrattastega. Kart- sime, et venelased need ära viisid ja ka Pärna Aadu kinni võtsid, kes üksi jäi nendega lahingut pidama.

Ent meie kõigi rõõmsaks üllatu- seks oli Pärna Aadu elus ja terve ning ka rattad olid alles.

Venelased olid sõitnud edasi, enne seda korjates oma haavatud ja surnud autosse.

Maa oli täis räbalaid ja vereplekke, kus vene autod peatusid. Nähtavasti oli neil siiski olnud tunduvalt kaa- tust. Seega lõppes esimene suurem Vändra lahing meile küllalt õnnelikult.

Ent alevikus olid nad siiski kätte- maksuks lastud maha ühe meie kaas- lase, Villem Laosi, kelle nad olid võt- nud kinni vallamaja juures ja maha lasknud Suurejõe viival teeristil. Val- lamaja erastikambrist olid nad vabas- tanud ka kõik arreteeritud kohalikud punased.

Ent karistussalk oli mõõdunud siiski pikemat peatumata, mispärast meie tegevus jätkus edasi ja katkes- tati alles hiljem, kui juba alevikku jõu- dis suuremal arvul taanduvaid vene regulaarvägesid.

Nõuandeid perenaistele

Metsamaasikate kuivatamisest

Metsamarjadest esimestena on võima- lik maasikaid talveks kuivatamise abil alal hoida. Kuivatatud maasikaid kasutatakse lisandiks igasuguste muudest marjadest keedetud suppide ja kisellide juurde, mait- sevaks teeks ja rosinae asemel kookide- sajade sisse. Esimeseks otstarbeks kuivata- takse suuri, täisküpsed marju, kuna tee jaoks kuivatatakse maasikaid koos varrega ja noorte lehtedega. Nagu kõiki kuivatatud aineid, nii tuleb ka maasikaid enne tarvit- tamist leotada ja koos leotavega kasutada. Maasikatest teed valmistades pole vaja seda keeta, vaid ainult „tõmmata“ lasta.

Enne kuivatamist lastakse maasikad õhukes kihina tuule ja päikese käes när- sida, muud jookeb neist kuivatamisel li- gja palju mahla välja. Edasi kuivatatakse, kas pliidil või praehajus mitte liiga suures kuumuses. Kõige parem on seda teha vast- taval pliidil või ahju mõõdule puulüüsti- dest valmistatud ja mingi hõredakelise riidega kaetud raamidil, kuid nende puu- dumisel võib väga hästi kasutada ka puhta paberiga kaetud saiaplati. Et kuivamine saiaplatil toimiks võimalikult ühtlaselt, on hea sellele kõigepealt panna kiht pikki õigi või penikesi pappilaid ja alles sel- lele tihedasti nõelaga väikesi auke täistorn- gitud paber, kuhu maasikad õhukeses kihis laotatakse. Nõnda pääseb see õhk mar- jadele ka altpoolt ligi, mis kuivatamist tundu- valt kiirendab. Kogu kuivatamise aja peab ahjuks olema praakil, et niiske aur välja pääseks.

Maasikad on parajasti kuivad, kui mar- ju näpuvahel pigistades neist enam mahla välja ei tule, kuid nad siiski alles paendur- vad ja vetruvad tunduvalt. Kunaagi ei tohi marju kuivatada klaasist kõvaks, kuna nad siis palju oma maitsest kaotavad. Pär- rast kuivatamist tuleb marjad täiesti jah- tuda lasta, enne kui nad hoiatusse par- naks.

Kuivatatud maasikaid hoitakse alal kas mõnes paberist või riidest kotis, papp- karbis või suletavas klaasõnns. Peasi on hoida neid niiskuse eest, kuna nad muudu võivad kergesti hallitama minna, kuna hoiu- ruumi temperatuuril pole erilist tähtsust, sest kuivatatud varud hoiuavad ühemoodi hästi nii jahedas kui ka soojas ruumis. Küll aga tuleb varusid kaitsta niirte ja rotide eest.

Ringhäälingu saatokava

Laudsõnades Reval

TEISIPÄEV, 14. JUULI 1942.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Hom- mikukontsert (hpl.) 7.00 Päevauudised sak- sa keeles. 7.15 Päevauudised. 7.30 II hom- mikukontsert (hpl.) 8.30 Põlumeestele. Ru- visid teid meilias (Meesinduse eriteadla- ne jaan Rootsi). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Saate- paus. 12.00 Lõbus algus (hpl.) 12.30 Päeva- uudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (Ringhäälingu tantsukapelli ja heliplaadid) 13.45 Päevauudised. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Päikesepaist (Ring- häälingu tantsukapelli). 15.00 Sõjavõitluse ülemjuhataste teate aeglane kordamine (saksa keeles). Selle järel umb. 15.30 saate- paus. 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Muusika pärastitunaks (hpl.) 18.00 Vetevalia väartused. Uusi uurimisülesan- deid tulevikut teadusele. (Hans Hassi ja- relle). 18.15 Väheamuusika (hpl.) 18.30 Aja- kaja. 19.00 Ülekanded (saksa keeles): 19.00 Loeng. 19.15 Rindereportaaz. 19.30 Klassi- kaline muusika. 19.45 Loeng. 20.00 Päeva- uudised. 20.15 Pühiklikkonnatser (hpl. kait- sepataljoni orkester. Kadrioru kontser- tivaljakult. 21.00 Päevauudised. 21.15 Saksa sõduri tund (Sõdurid lõbustavad sõduritega). 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Ker- ge muusika (Trjo). 23.00 Rõõmsas ringis (hpl.) 24.00 Päevauudised saksa keeles. 0.15 Saate lõpp.

KOLMAPÄEV, 15. JUULI 1942.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Hom- mikukontsert (hpl.) 6.45 Viimlemine. 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Päevauu- dised. 7.30 II hommikukontsert (hpl.) 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Saatepaus. 12.00 Instrumenti- de lõbus keskustelu. (hpl.) 12.30 Päeva- uudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (hpl.) 13.45 Päevauudised. 14.00 Päevauu- dised saksa keeles. 14.15 Helisev ajaviide (hpl.) 15.00 Sõjavõitluse ülemjuhataste teate aeglane kordamine (saksa keeles). Sel- le järel umb. 15.30 saatepaus. 17.00 Päeva- uudised saksa keeles. 17.15 Eesti muusika (hpl.) 18.00 Idaala ja Saksaama (XII). Ida- ala geopoliitiline tähtsus (Dr. Abels). 18.20 Väike vahemäng (hpl.) 18.30 Aja kaja. 19.00 Ülekanded (saksa keeles): 19.00 Loeng sarjast „Meresõda ja merejõud“. 19.15 Rah- valik ajaviide. 20.00 Päevauudised. 20.15 Saksa sõduri tund (Kirev õhtu Ringhäälingu tantsukapelli ja solistidega). Vaheajal kell 21.00 Päevauudised. 22.00 Päevauu- dised saksa keeles. 22.15 „Naisteühikaja“. Valdemar Maasit komöödia (saksa keeles). 23.05 Rõõmsad fiinalid (hpl.) 24.00 Päevauu- dised saksa keeles. 0.15 Saate lõpp.

Väljaandja: Haridusdirektoorium. Tehtud Majandus- ja Transpordidirek- toori trükitööstuses end. „Pärnu trüki- tööstus“ (Tallinn) juures. A. 1942. a.